

УДК 33(477)

Лук'яненко Н.Е.

старш.викл. НУ«Запорізька політехніка»

ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА СВІТОВОЇ КРИЗИ

Другий рік пандемія господарює в Україні і світі. Як будь-яка епідемія, COVID-19 також закінчиться, але наразі важливо підготуватися до негативних наслідків кризи, для зменшення їх масштабів та пом'якшення їх впливу на бізнес та рівень життя населення, а також до нових викликів, які постануть у посткризовий період. Для зведення до мінімуму негативних соціально-економічних наслідків пандемії COVID-19 необхідно передбачати розгортання подій, прогнозувати тенденції та здійснювати розрахункову роботу для отримання даних, які стануть базою для прийняття виважених управлінських рішень в умовах обмежених ресурсів. Подолання кризи вимагає прийняття швидких рішень, які зазвичай мають тактичний характер.

Проте необхідним є більш довгострокове бачення. Перед Україною постають виклики боротьби з пандемією COVID-19 в умовах продовження реформ, забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання економічного зростання та відповіді на конфлікт у східних регіонах країни, що триває.

Протягом 2019 року в Україні зберігались ключові ознаки макроекономічної стабільності, реальне зростання ВВП за підсумками року становило 3,2%. Зростання відбувалося майже за всіма видами економічної діяльності (окрім промисловості).

Нарощування обсягів капітальних інвестицій в Україні тривало вже четвертий рік поспіль, експорт товарів та послуг продовжував зростати досить високими темпами.

Згідно з експертними оцінками, світова економіка буде падати. Україна демонструватиме ще більш глибоке падіння. Відновлення буде повільним.

Всі елементи попиту матимуть від'ємну динаміку, але найбільшим буде падіння інвестицій. Для підтримки попиту населення та пом'якшення негативних наслідків запроваджених карантинних заходів зросте бюджетна підтримка, що в умовах скорочення доходів спричинить суттєве зростання дефіциту бюджету.

Найбільше стримувати економічну динаміку будуть роздрібна та оптова торгівля, транспорт, металургія та машинобудування. Найбільш вразливим за масштабами бізнесу будуть малий та середній бізнес.

Ситуація на ринку праці залишиться складною. Безробіття буде тривалим у зв'язку із значним падінням економіки та суттєвими структурними змінами. Мігранти повільно повертатимуться до міст роботи за межами України, як внаслідок збереження ризиків зараження, так і через економічні проблеми у світі. Рівень безробіття буде значним.

Падіння обсягів виробництва та ситуація на ринку праці матиме суттєвий негативний вплив на бідність населення (рівень бідності за оцінками експертів збільшиться на 10- 20% порівняно з рівнем на початок року).

Найбільшими загрозами економічному відновленню в Україні є такі: тривале продовження та посилення внутрішніх карантинних заходів; відсутність чіткого антикризового плану заходів з підтримки економіки та захисту населення країни в період пандемії та глибоке падіння економічної активності в країнах – основних торговельних партнерах України, відповідно значне погіршення кон'юнктури на світових товарних ринках.

Подальше прискорення темпів поширення захворювання призведе до втрат та погіршення соціальної інфраструктури та систем життєзабезпечення. Загальна криза може призвести до ускладнення забезпечення населення необхідними послугами, медичним забезпеченням, соціальними та освітніми послугами тощо. За цим сценарієм можливим є економічний занепад та

зростання безробіття внаслідок закриття підприємств, розриву економічних зв'язків, скорочення виробничих потужностей; обмеження діяльності фінансової, банківської сфери, транспортної інфраструктури тощо. За цих умов спостерігатиметься низький зовнішній та внутрішній попит унаслідок гальмування економічного зростання та зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів. За таких обставин ВВП у 2021 році скоротиться на 7-8%. Гривня значно девальвує в середньому до 31 грн/дол. США, інфляція складе 12-13%.

Таким чином, пандемія стала тим фактором, який змусив весь світ переосмислити своє буття, переглянути не лише свої прогнози розвитку, свою короткострокову економічну та соціальну політику, але і усвідомити, що розпочинається новий трансформаційний етап, на якому необхідно змінити підходи до формування пріоритетів на довгостроковий період. Уроки, винесені людством з цієї пандемії, можуть змінити не лише моделі управління у майбутньому, але і соціальну поведінку людства.